

**СТРАТЕГИЯ ЗА УЧАСТИЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ В СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ И
КОХЕЗИОННИЯ ФОНД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**АКТУАЛИЗИРАН ВАРИАНТ
АПРИЛ 2006 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Общи положения	3
Необходимост от Стратегия за участие на Република България в Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС	3
Основни предпоставки за успешно реализиране на Стратегията	3
Принципи	3
Обхват и обект на Стратегията.....	5
Основните приоритети на настоящата стратегия са:	5
Необходимост от промени в съществуващото законодателство	5
II. Цели на стратегията	6
Обща цел	6
Специфични цели:	6
III. Институции и механизми за усвояване на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз	7
Програмиране.....	7
Управление и координация.....	8
Финансово управление.....	10
Наблюдение.....	11
Финансов контрол	13
V. Обхват и администриране на Оперативните програми	16
Оперативна програма „Регионално развитие”	16
Секторна оперативна програма “Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”	17
Секторна оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”	18
Секторна оперативна програма “Транспорт”	18
Секторна оперативна програма “Околна среда”	19
Оперативна програма “Административен капацитет”	19
VI. Оценка на стратегията	21
Индикатори за степента на постигане на целите на Стратегията	21

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В етапа на подготовка за членство на България в Европейския съюз и провеждането на преговорите по глава 21 „Регионална политика и координация на структурните инструменти” българското правителство предприе редица мерки, които да доведат до хармонизиране на законодателството и подготовка на администрацията за новите отговорности.

Изменението на настоящата Стратегия се налага с оглед отразяване на новите положения, които ще бъдат в сила за програмния период 2007-2013 г., както и на вече постигнатите резултати от изпълнението на ангажиментите по глава 21. То се основава на основните изисквания за планиране, администриране и прилагане на Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз съгласно предложението за нови регламенти за програмния период 2007-2013 г., които ще заменят Регламент 1260/99 и Регламент 1164/94 на Съвета на Европейския съюз.

Необходимост от Стратегия за участие на Република България в Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз

Необходимостта от настоящата Стратегия се обуславя от важноста на оставащия етап от подготовката на България за усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд, който е заключителен и ключов за успеха на страната при усвояване на тези фондове в периода 2007-2013 г. Въпреки, че мерките и задачите, формулирани в Стратегията през 2002 г., са изпълнени в много голяма степен, актуализираната Стратегия ще отрази новите положения за политиката на сближаване за следващия програмен период и ще подпомогне България за завършване на процеса на подготовка за присъединяване към Европейския съюз.

Основни предпоставки за успешно реализиране на Стратегията

Основните предпоставки за успешната реализация на Стратегията могат да бъдат систематизирани както следва:

- Действащата нормативна база в страната, свързана с присъединяването;
- Разработените процедурни документи за усвояването на предприсъединителните фондове;
- Изградените звена в министерствата, работещи по присъединяването и по изпълнението на проектите, финансирани от Европейския съюз по предприсъединителните инструменти (ФАР, ИСПА и САПАРД);
- Помощта и подкрепата на Делегацията на ЕК в България и на Европейската комисия

Принципи

Четири са основните изисквания на Европейския съюз, при осигуряването и спазването на които България ще получи средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд:

1. Ясно разработени програмни документи;
2. Действаща правна и институционална рамка, осигуряваща подготовката, оценката и наблюдението на плановите документи и проекти;
3. Укрепен административен капацитет и обучен персонал, позволяващ ефективното функциониране на институционалния механизъм.
4. Ефективно функциониращи механизми за финансово управление и процедури за финансов контрол.

Стратегията се основава на принципите, които следва да се спазват в процеса на програмиране, управление, изпълнение, наблюдение и оценка на дейностите, финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд, а именно:

- Принципът на партньорство, който изисква определените партньори да представят своите мнения и предложения по прозрачен начин още в началото на процеса на програмиране и в процеса на изпълнение, наблюдение и оценка на дейностите, финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд. Партньорството изисква, както регионалните и местни власти, така и социално-икономическите партньори и неправителствения сектор в страната да участват заедно с централната власт в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на оперативните програми. Този принцип изисква прилагането на механизми на консултации и участие на национално и регионално равнище, които да осигурят участието на местните и регионални власти, бизнеса и асоциациите на работодателите, синдикатите, неправителствените организации и други заинтересовани страни;
- Принципът на координация, с който се гарантира съгласуваност и последователност на различните становища и приоритети, както и преговори за постигане на съгласие между отделните участници. Необходимо е да се осъществява вътрешна и междуведомствена координация и сътрудничество. При програмирането и управлението трябва да се гарантира координацията между Структурните фондове, Европейския фонд за земеделие и развитие на селските региони, Европейският фонд за рибарство и другите съществуващи финансови инструменти - Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд и други. Такава координация също така покрива подготовката на сложни финансови схеми и публично-частни партньорства.
- Принципът на децентрализация, с който се делегират права по управлението на Структурните фондове и Кохезионния фонд от Европейската комисия на страната-членка. При оценяване на капацитета на институциите за управление на помощта на децентрализирана основа, България ще прилага определени критерии, дефинирани в Регламентите на Европейския съюз.
- Принципът на допълняемост, изискващ средствата от Структурните фондове да не заместват националните източници за финансиране, а само да допълват средствата, заделени от страните-членки за структурни действия.
- Принципът на съгласуване, изискващ мерките и действията, финансирани от Структурните фондове да са съобразени с разпоредбите на европейското законодателство.
- Принципът на съвместимост, с който се гарантира съответствието между Стратегическите насоки на общността и българските приоритети и политики.

Стратегията е изготвена в съответствие с Регионалната политика на България като политика, целяща намаляването на икономическите и социалните различия в

рамките на страната и с Политиката на социално и икономическо сближаване на Европейския съюз като политика, целяща намаляване на различията между равнищата на развитие в различните региони и страни на Общността (т.е. между България и останалите страни-членки на Европейския съюз). Важно е усилията да се съсредоточат, както към постигане на високо ниво на икономическо и социално развитие за цялата страна, с оглед намаляване различията със страните-членки, така и към намаляване на различията в развитието на отделните региони в България.

Обхват и обект на Стратегията

Настоящата стратегия обхваща всички нива на управление – централно, регионално и местно.

Обект на Стратегията са органите на изпълнителната власт, държавната администрация, социално-икономическите партньори и неправителствените организации.

Основните приоритети на настоящата стратегия са:

- Завършване на процеса по актуализиране и формиране на необходимата нормативна уредба в процеса на подготовка на страната за участие в Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз;
- Допълнително укрепване на капацитета на институциите, които ще участват в процесите на програмиране, управление, наблюдение, изпълнение и оценка на помощта от Структурните и Кохезионния фондове.

Необходимост от промени в съществуващото законодателство

С цел хармонизиране на българската нормативна уредба и регламентирането на Структурните фондове необходимостта от промени в нормативната база до края на 2006 г. остава в следните основни области:

- регионално развитие;
 - хармонизиране на районите за планиране в Република България в съответствие с Регламент 1059/03 на Европейския съюз.
- устройство на територията
 - опростяване на процедурите, свързани с устройството на територията;
 - оптимизиране на компетенциите на органите по устройство на територията.
- бюджетно законодателство - с цел преход към многогодишно програмно бюджетиране и осигуряване на бюджетна гъвкавост;
- финансово управление и контрол – подзаконовни нормативни актове;
- обществени поръчки и концесии – хармонизация в пълна степен на националното законодателство с изискванията на европейското право и практика

II. ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА

Обща цел

Целта на актуализираната Стратегия е да подпомогне завършването на процеса по подготовка на програмните документи и изграждане на работещи институционални механизми за ефективно използване на Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз след присъединяването на страната ни към ЕС.

Специфични цели:

1. Завършване на законодателните мерки за подготовката на България за усвояване на средствата от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз към момента на присъединяване;
2. Продължаване на мерките за развитие и укрепване на целевите институции и повишаване на административния капацитет с оглед готовност за усвояване на средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейската общност;
3. Осигуряване публичност и прозрачност на стратегията

За постигане на поставените специфични цели е разработен Работен план за периода април – декември 2006 г., включващ основни задачи, срокове и отговорни институции за тяхното изпълнение (Приложение 1).

III. ИНСТИТУЦИИ И МЕХАНИЗМИ ЗА УСВОЯВАНЕ НА СТРУКТУРНИТЕ И КОХЕЗИОННИЯ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Програмиране

Програмирането като процес на поетапно организиране, вземане на решения и финансиране на многогодишни съвместни действия на Общността и страната-членка за постигане на целите на Структурните фондове и Кохезионния фонд е ключов елемент за ефективното усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Основните инструменти на програмирането за целите на Структурните фондове и Кохезионния фонд включват:

- ⊕ **Национална стратегическа референтна рамка (НСРР)** е стратегически документ изготвян от страната-членка, който гарантира, че предложените за финансиране приоритетни области са в съответствие със стратегическите насоки на Общността за политиката на сближаване. НСРР представлява отправен документ за подготовка на програмирането на фондовете и за подготовка на секторните и регионални програми. Тя съдържа описание на стратегията на страната - членка и нейното оперативно изпълнение. НСРР се договаря с Европейската комисия. НСРР включва следните компоненти:
 - ⊕ Анализ на несъответствията, слабостите и потенциала за развитие;
 - ⊕ Избраната стратегия въз основа на анализа, включително тематични и териториални приоритети. Тези приоритети могат да включват действия за устойчиво развитие на градовете и диверсификация на отраслите на селското стопанство и областите зависещи от риболова;
 - ⊕ Списък на оперативните програми;
 - ⊕ Индикативното годишно финансиране от всеки фонд за съответната програма;
 - ⊕ Действията, предвидени за засилване на ефикасността на администрацията на страната-членка;
 - ⊕ механизма за осигуряване на координация между оперативните програми и фондовете;
 - ⊕ финансирането от други финансови инструменти, например от ЕИБ и тяхното съгласуване с фондовете;
 - ⊕ общата сума на годишните средства отпускани от Европейския фонд за земеделие и селскостопанско развитие и Европейския фонд за рибарство;
 - ⊕ информация, изисквана за предварителната проверка за съответствие с принципа на допълняемост.

Рамката, като фактор за устойчиво развитие на българската икономика се изготвя на основата на широки консултации с участието на социално-икономическите партньори, неправителствения сектор и при тясно междуведомствено сътрудничество на държавните институции, като се ползва натрупаният положителен опит при разработването на Националния план за

развитие 2007-2013. Необходимите структури (между-ведомствена координация и механизми за партньорство) и компетенции (аналитичен капацитет и капацитет за разработване на стратегии, индикатори и оценки) се доразвиват при силна политическа подкрепа на установения подход на съставяне на Плана. Рамката се изготвя в съответствие с изискванията на проекта за нов основен регламент на Съвета на Европейския съюз за Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Отговорно за координацията на подготовката на НСРР е Централното координационно звено – дирекция „Управление на средствата от Европейския съюз”, в Министерство на финансите. Процесът по разработване на НСРР протича в Работната група по Националния план за развитие (НПР)/НСРР и се следи от Координационния съвет по НПР/НСРР. Централното координационно звено отговаря за договарянето на НСРР с Европейската комисия и наблюдението на изпълнението на целите на документа.

⊕ **Оперативна програма (ОП)** – документ, изготвян от страната-членка като част от стратегическата референтна рамка. Всяка ОП съдържа стратегия за развитие за даден регион или сектор, съдържаща приоритети и цели, които да бъдат постигнати чрез помощта от Структурните и Кохезионния фондове. Реализирането на ОП започва след тяхното одобряване от Европейската комисия.

Отговорни за разработването, в съответствие с принципа на партньорство, договарянето с Европейската комисия и изпълнението на Оперативните програми са Управляващите органи на съответните Оперативни програми. Централното координационно звено отговаря за представянето на ОП на ЕК и участва в преговорите по тях.

В процеса на програмиране се прилага принципът на партньорство, който се постига чрез създаване на междуведомствени работни групи с представителство на неправителствени организации, местни власти, социално-икономическите партньори както на ниво Оперативни програми така и на ниво Национална стратегическа референтна рамка. Координацията по отношение на съгласуваност и последователност се осъществява чрез ефективното функциониране на Координационния съвет по НПР/НСРР, съставен на широка основа от висши служители от всички заинтересовани ведомства.

Управление и координация

Координацията на помощта от Структурните фондове и Кохезионния фонд се осъществява на национално ниво (Национална стратегическа референтна рамка). Управлението се осъществява на секторно и регионално ниво (Оперативни програми).

⊕ **Централното координационно звено за НСРР и помощта от СФ и КФ** е органът, който координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд в страната. В изпълнение на тази задача той следва да:

- ⊕ Координира подготовката на НСРР и води преговорите с ЕК за одобряване на НСРР
- ⊕ Следи изпълнението на НСРР и изготвя информация за целите на годишния доклад, отнасяща се до приноса на Оперативните програми,

съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд, за изпълнението на Националната програма за реформа;

- ⊕ Изработва и представя на ЕК, най – късно до края на 2009 и 2012 г., доклад, включващ информация за приноса на програмите, съфинансирани от Европейския съюз, за изпълнение на целите на политиката на сближаване и на приоритетите от Стратегическите насоки на Общността;
- ⊕ Осигурява съгласуваност на политиката на сближаване с останалите политики на страната и Европейския съюз;
- ⊕ Координира разработването на общия за системата наръчник за Структурните фондове и Кохезионния фонд и отговаря за неговото актуализиране;
- ⊕ Координира и подпомага създаването на Комитетите за наблюдение на НСРР и ОП;
- ⊕ Изпълнява функциите на Секретариат на Комитета за наблюдение на НСРР;
- ⊕ Отговаря за изграждането и поддържането на Информационна система за управление и наблюдение на помощта от СФ и КФ в България;
- ⊕ Разработва и прилага Стратегия за публичност за НСРР;
- ⊕ Осигурява механизъм за междуведомствена координация за работа със структурните инструменти на Европейския съюз;

С Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г. за Централно координационно звено е определена дирекция „Управление на средствата от Европейския съюз” в Министерство на финансите.

- ⊕ **Управляващият орган на Оперативна програма** е органът, който отговаря за ефикасността и правомерността на управлението и изпълнението на съответната Оперативна програма. В изпълнение на тази задача той следва да:
 - ⊕ гарантира, че операциите за финансиране са избрани в съответствие с критериите, приложими към оперативната програма и за целия период на изпълнение те съответстват на приложимите правила на Общността и националните правила;
 - ⊕ удостоверява действителността на разходите при осъществяване на операциите и че те отговарят на правилата на Общността и националните правила;
 - ⊕ гарантира съществуването на система за записване и съхранение в електронен формат на подробни счетоводни данни за всяка операция по оперативната програма и че са събрани данните за изпълнение, необходими за финансово управление, мониторинг, контрол и оценка;
 - ⊕ гарантира, че бенефициентите и други органи, участващи при изпълнението на операциите поддържат отделна счетоводна система или подходящ счетоводен код за всички транзакции, свързани с операцията;
 - ⊕ гарантира навременното провеждане на оценките на оперативната програма, съгласно изискванията на Регламентите за СФ и КФ;

- ⊕ създава процедури, гарантиращи, че всички документи относно разходите и одита, изисквани за осигуряване на адекватна одитна пътека, се съхраняват в съответствие с изискванията на Регламентите за СФ и КФ;
- ⊕ гарантира, че сертифициращият орган получава цялата необходима информация за процедурите и одита, извършени във връзка с разходите;
- ⊕ ръководи Комитета за наблюдение на ОП и му предоставя документи, необходими, за наблюдението на изпълнението на оперативната програма;
- ⊕ Изпълнява функциите на Секретариат на Комитета за наблюдение на ОП;
- ⊕ изготвя годишните и краен доклади за изпълнението на ОП и след одобрение от Комитета за наблюдение ги предоставя на ЕК;
- ⊕ гарантира изпълнението на изискванията за информация и публичност на ОП;
- ⊕ предоставя информация на ЕК за оценката на големи проекти.

Финансово управление

Финансирането от Структурните фондове се основава на система за поемане на задължения и извършване на плащания, при която бенефициентите не получават помощта директно от Европейската комисия, а чрез посредничеството на т. нар. Сертифициращ орган, Орган, отговорен за получаване на средствата от Европейската комисия и Разплащателни звена към Управляващите органи на Оперативните програми, като по този начин се изгражда тристепенна система на финансово управление на помощта. Финансовите процедури на Структурните и Кохезионния фондове се основават на принципа на възстановяване на направени разходи и на проверка на приемливостта на направените разходи преди извършване на плащанията към бенефициентите.

- ⊕ **Сертифициращият орган** е отговорен за сертифициране на декларациите за разходите, получени от Управляващите органи и изготвяне и предоставяне на исканията за плащанията към Европейската комисия и като такъв е основен компонент на ефективното финансово управление на средствата. Сертифициращият орган е отговорен по отношение на всяка една оперативна програма, финансирана от фондовете на Европейския съюз за:
 - ⊕ Изготвяне и предоставяне на Комисията на сертифициран отчет за разходите и съпътстващите искания за плащане (на базата на декларациите направени от Управляващия орган).
 - ⊕ Сертифицира, че:
 - ⊕ Отчетът за разходи е точен и е изготвен в резултат на данни от надеждни счетоводни системи и на оправдателни документи, подлежащи на проверка.
 - ⊕ Декларираните разходи съответстват на националните правила и тези на Общността по отношение на избраните за финансиране дейности по критериите за съответната ОП и в съответствие с националните правила и тези на Общността.

- ⊕ Осигурява за целите на сертифициране получаването на адекватна информация от Управляващия орган относно процедурите и извършените одити/проверки от Управляващия орган във връзка с разходите включени в Отчетите/декларациите за разходи по програмата
 - ⊕ Преди сертифицирането на разходите, взема под внимание резултатите от проведените одити, извършени или възложени от Одитирация орган.
- ⊕ **Органът, отговорен за получаване на средствата от Европейската комисия** по Структурните фондове и Кохезионния фонд получава средствата, предоставяни от Структурните и Кохезионния фондове, и подпомага осигуряването на навременно и гладко финансиране на проектите. Той участва в процедурата по съставяне на държавния бюджет и към настоящия момент е отговорен за осигуряване на необходимото за осъществяване на проектите съфинансиране от държавния бюджет.

При усвояването на Структурните фондове България възприема подход на функциониране на единен Сертифициращ орган и Орган, отговорен за получаване на средствата от Европейската комисия. Сертифициращият орган и Органът, отговорен за получаване на средствата от Европейската комисия се изграждат към Министерство на финансите, като функциите им се поемат от дирекция “Национален фонд” (Решение на МС № 988 от 27.12.2005 г.).

- ⊕ **Разплащателни звена към Управляващите органи/Междинните звена на Оперативните програми** – отговорни са за извършване на плащанията към бенефициентите при наличие на необходимите преди извършване на плащането проверки за допустимостта на извършения от бенефициента разход; изготвяне на декларации за разходите по оперативната програма, които се изпращат на Сертифициращия орган; поддържането на отделна счетоводна система или на адекватни счетоводни записи за всички транзакции, свързани с подкрепата; осигуряване на правилност на финансираните дейности, чрез прилагане на системи за вътрешен контрол за осигуряване спазването на принципите за ефективно финансово управление.

Разплащателните звена се изграждат на базата на капацитета, създаден за извършване на разплащанията по предприсъединителните инструменти.

Наблюдение

Наблюдението на Националната стратегическа референтна рамка и на Оперативните програми е отговорност на Централното координационно звено и на съответния Управляващ орган. То се извършва под контрола на Комитети за наблюдение, които се изграждат на основата на принципите на партньорство и равенство на половете. Основна задача на Комитетите за наблюдение е да се уверят в качеството и ефективността на усвояването на Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Съставът на Комитетите за наблюдение се определя след съгласуване с Управляващия орган и консултации с партньорите. В състава влизат представители на Управляващите органи, на Сертифициращия орган, на Одитирация орган, на Междинните звена, на регионалните и местни власти, на национално представени неправителствени организации и на икономическите и социални партньори. В работата на Комитетите участва представител на Комисията със съвещателен глас, и

където е подходящо - на ЕИБ като наблюдател. Комитетите се председателстват от съответния Управляващ орган. Комитетите за наблюдение разработват свои собствени вътрешни правила за работа според институционалната, правната и финансовата рамка на страната като ги съгласуват с Управляващия орган. Наблюдението се извършва въз основа на физически и финансови индикатори, определени в Оперативната програма, които са изготвени при отчитане на индикативната методология и списъка с примерни индикатори, публикуван от Комисията и са обвързани със специфичния характер на съответния тип подкрепа, нейните цели и социално-икономическата, структурната и екологичната обстановка в страната и регионите.

Основните задачи на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка включват:

- ⊕ Разглежда напредъка в постигането на целите и приоритетите на НСРР;
- ⊕ Следи за прилагането на индикаторите за изпълнение и въздействие на НСРР;
- ⊕ Обсъжда и одобрява всички промени в НСРР, които могат да произтекат в резултат на годишния преглед на НСРР;
- ⊕ Разглежда и одобрява годишните доклади и окончателния доклад за НСРР преди изпращането им в ЕК;
- ⊕ Одобрява национална стратегия за публичност и информация за НСРР и план за нейното изпълнение. Разглежда докладите за изпълнение на стратегията;
- ⊕ Следи изпълнението на Оперативните програми и специално по отношение изпълнението на целите на НСРР;
- ⊕ Информира се от ръководителите на УО на ОП за годишните доклади за изпълнението на ОП;
- ⊕ Разглежда резултатите от оценката на ОП;
- ⊕ Следи за действията, които се предприемат в съответствие с хоризонталните политики: държавни помощи, обществени поръчки, устойчиво развитие, околна среда и равенство между половете;
- ⊕ Разглежда и одобрява докладите за прилагането и използването на Информационната система за управление и наблюдение;

Задачите на Комитетите за наблюдение на Оперативните програми включват:

- ⊕ Разглежда и одобрява предложените от Ръководителя на УО критерии за избор на проекти, които да бъдат финансирани със средства от структурните фондове.
- ⊕ Следи периодично напредъка в постигането на поставените общи цели и по отделните приоритети на ОП докладван от Ръководителя на УО;
- ⊕ Разглежда и одобрява ежегодните доклади и окончателния доклад за изпълнението на Оперативната програма, внасяни от УО на ОП и дава съгласие за изпращането им в Комисията.
- ⊕ Разглежда информацията по годишния доклад за контрол на изпълнението на оперативната програма, както и коментарите на Комисията към него, в случай че има такива;

- ⊕ Прави предложение до УО за промени и преразглеждане на оперативната програма, които да допринесат за постигане на целите на фондовете или за подобряване на нейното управление, включително финансово управление.
- ⊕ Разглежда и одобрява предложенията за преразпределение на средства между приоритетите в рамките на ОП;
- ⊕ Одобрява стратегия за публичност и информация за съответната ОП и план за нейното изпълнение. Разглеждат докладите за изпълнение на стратегията
- ⊕ Запознава се с информация от Одитирация орган за годишните доклади за контрол на ОП, приема график за корективните мерки и одобрява отчета за изпълнението на корективните мерки;
- ⊕ Следи за действията, които се предприемат от съответния Управляващ орган на ОП в съответствие с хоризонталните политики: държавни помощи, обществени поръчки, устойчиво развитие, околна среда и равенство между половете;
- ⊕ Разглежда и одобрява докладите за прилагането и използването на Информационната система за управление и наблюдение на ОП;

Финансов контрол

При усвояване на средствата от Структурните и Кохезионния фондове, страната поема отговорност за финансовия контрол на помощта. В тази връзка следва да са налице механизми за управление и контрол и тяхното прилагане за осигуряване на ефективно и правомерно използване на средствата от Структурните и Кохезионния фондове и за предотвратяване, разкриване и коригиране на нередности както и за предоставяне на информация за тях на Европейската комисия.

Първото ниво на финансов контрол по отношение на публичните средства, част от които са получаваните помощи от Структурните и Кохезионния фондове, са системите за вътрешен контрол, изградени от разпоредителите със средства от Европейския съюз. Системите за вътрешен контрол са част от вътрешните писмени процедури за дейността на тези органи. Основен елемент на системите за вътрешен контрол са Процедурните наръчници за дейността на всички участници в управлението, програмирането и усвояването на средствата от Структурните и Кохезионния фондове, които процедури надлежно отразяват изискванията за ефективно управление и контрол съгласно приложимото европейско и национално законодателство. Наръчниците съдържат подробно описание на извършваните дейности с отговорни служители, точни срокове за изпълнение и описание на документооборота. Законът за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), в сила от 14.03.2006 г. регламентира управленската отговорност, като задължава всеки ръководител да определя целите на организацията, да идентифицира, оценява и управлява рисковете, застрашаващи постигането на целите, да въведе адекватни контролни дейности. Особено важни контролни дейности са процедурите за проверка преди одобряване на плащанията, за извършване на плащанията и счетоводните процедури. Съгласно разпоредбите на ЗФУКПС, системите за вътрешен контрол включват система за предварителен контрол (контрол за законосъобразност на всички документи и действия, свързани с финансовата дейност), който контрол се осъществява чрез проверки преди вземане на решения за поемане на задължения и извършване на разход, като тези проверки

са, както повторни проверки от служители на същото ниво, така и проверки на следващото управленско ниво преди издаване на одобрение. Част от системата за вътрешен контрол е и системата за двоен подпис по отношение на поемането на финансови задължения и извършване на разходи. При изграждане на тези системи следва да се спазва принципът на разделение на отговорностите, така че да няма риск от конфликт на интереси при поемане на задълженията и извършване на плащанията. Процедурните наръчници се разработват, като се ползват за база вече съществуващите Процедурни наръчници по предприсъединителните инструменти ФАР, ИСПА, разработени в процеса на подготовка за преминаване към Разширена децентрализирана система за изпълнение, и САПАРД, и отчитайки разпоредбите на Регламентите на Европейския съюз.

Второто ниво на финансов контрол е извършването на вътрешен одит. Съгласно Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС) всяка организация, разпореждаща се със средства от бюджета и по програми и фондове от Европейския съюз, следва да има вътрешни одитори. Вътрешният одит се осъществява в съответствие с българското законодателство и международно приетите съ стандарти за вътрешен одит. По своята същност вътрешният одит оценява законосъобразността и спазването на принципите за ефективност, ефикасност и икономичност. Вътрешният одит се осъществява чрез одит на системите, одит на изпълнението, финансов одите, одит на информационните технологии и др. Целта на извършвания вътрешен одит е оценка на действащите системи за управление и финансов контрол и даване на препоръки за тяхното подобряване при необходимост, за да се осигури ефективно финансово управление на средствата от Структурните и Кохезионния фондове.

Хармонизацията и координацията на вътрешния одит в публичния сектор се осъществява от Централното хармонизиращо звено за вътрешен одит към министъра на финансите. То разработва единна методология, наблюдава осъществяването на вътрешния одит, спазването на стандартите и методологията и изготвя годишен доклад за вътрешния одит в публичния сектор.

Третото ниво на финансов контрол са извършваните от Дирекция „Одит на средствата от Европейския съюз” към Министерството на финансите извадкови проверки на транзакциите и одит по отношение на средствата от Европейския съюз. Основна задача на дирекцията е постигането за увереност за доброто финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз. Тя е определена за Одитиращ орган по Структурните и Кохезионния фондове (Постановление на МС 300 от 29.12.2005) . Дирекцията е отговорна за издаването на финални декларации при приключване на проектите и програмите по Структурните и Кохезионния фондове и предоставянето пред Европейската комисия на необходимите документи във връзка с извършваните одити, в съответствие с международните споразумения за предоставяне на средства от Европейския съюз и съответните регламенти на Европейския съюз.

Четвъртото ниво на финансов контрол по отношение на публичните средства е независимият външен одит, който съгласно действащото българско законодателство се извършва от Сметната палата. Основна задача на Сметната палата е да допринася за доброто управление на бюджетните и другите публични средства, както и да предоставя на Народното събрание надеждна информация за използването на средствата съгласно принципите за законосъобразност, ефективност, ефикасност и икономичност и за достоверното отчитане на изпълнението на съответните бюджети.

Европейската сметна палата може да извършва самостоятелни или съвместни с българската Сметна палата одити по отношение на управлението и усвояването на предоставяните от Европейската Общност средства.

V. ОБХВАТ И АДМИНИСТРИРАНЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ПРОГРАМИ

Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007-2013 г. определя две стратегически средносрочни цели, които България трябва да постигне:

- ⊕ Достигане и поддържане на висок икономически растеж чрез динамична икономика на знанието в съответствие с принципите на устойчивото развитие.
- ⊕ Повишаване на потенциала на човешкия капитал и достигане на равнища на заетостта, доходите и социалната интеграция, осигуряващи високо качество на живот.

Основните области на интервенция за постигане на стратегическите цели на НСРР за периода 2007-2013 г. са концентрирани в следните стратегически приоритети:

- ⊕ Повишаване на конкурентоспособността на българската икономика;
- ⊕ Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура;
- ⊕ Подобряване и развитие на базисната инфраструктура;
- ⊕ Устойчиво и балансирано регионално развитие;
- ⊕ Модернизация на държавната администрация и по-добро обслужване.

Приоритетите формират база за министерствата да планират и координират подготовката за прилагане на Структурните фондове и Кохезионния фонд през периода 2007-2013 г., както и да подобрят механизмите за координация със социално-икономическите партньори и организациите на гражданското общество.

Оперативна програма „Регионално развитие”

Съответства на стратегическия приоритет за постигане на устойчиво и балансирано регионално развитие и предотвратяване на потенциално задълбочаване на различията в резултат от агресивна политика за национален растеж, както и на подобряване на социалната инфраструктура.

Обща цел на програмата:

- ⊕ Подобряване качеството на средата за живот и работа с по-добър достъп и нови възможности за повишена регионална конкурентоспособност и устойчиво развитие

Специфични цели на програмата:

- ⊕ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани прилежащи територии, повишавайки техните възможности за просперитет и развитие
- ⊕ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие

Оперативна програма „Регионално развитие” се финансира от Европейския фонд за регионално развитие.

Управляващ орган – Главна дирекция “Програмиране на регионалното развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.)

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на регионалното развитие и благоустройството.

Секретариат на Комитета за наблюдение - Главна дирекция “Програмиране на регионалното развитие”, Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Междинни звена – териториалните звена в структурата на Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, създадени в центровете на районите за планиране (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Секторна оперативна програма “Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”

Тази Оперативна програма съответства на стратегическия приоритет на НСРР за достигане и поддържане на висок икономически растеж чрез динамична икономика на знанието в съответствие с принципите на устойчивото развитие. Финансира хоризонтални мерки в четири тематични области – иновации; развитие на малките и средни предприятия и бизнес средата, достъп до финансиране и подобряване на пазарните позиции на българската икономика

Обща цел на програмата:

- ⊕ Развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар

Специфични цели на програмата:

- ⊕ Насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията.
- ⊕ Подобряване на бизнес средата.

Финансира се от Европейския фонд за регионално развитие.

Управляващ орган – дирекция „Предприсъединителни програми и проекти” в Министерството на икономиката и енергетиката (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на икономиката и енергетиката.

Секретариат на Комитета за наблюдение - дирекция „Предприсъединителни програми и проекти” в Министерството на икономиката и енергетиката.

Междинно звено - Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия към министъра на икономиката и енергетиката (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Секторна оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”

Съответства на стратегическия приоритет за развитие на човешките ресурси. Финансира мулти-регионални и национални мероприятия в областите заетостта; образованието и обучението; продължаващото обучение и социалната интеграция.

Обща цел на програмата:

- ⊕ Подобряване на качеството на живот чрез повишаване на заетостта, достъп до качествено образование и учене през целия живот и социално включване

Финансира се от Европейския социален фонд.

Управляващ орган – дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти” в Министерството на труда и социалната политика (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на труда и социалната политика.

Секретариат на Комитета за наблюдение - дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти” в Министерството на труда и социалната политика.

Междинни звена - Дирекция „Координация на образователни международни проекти и програми” към Министерството на образованието и науката, Агенцията по заетостта към министъра на труда и социалната политика и Агенцията за социално подпомагане към министъра на труда и социалната политика (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Секторна оперативна програма “Транспорт”

Тази секторна оперативна програма съответства на стратегическия приоритет за подобряване и развитие на базисната инфраструктура. Стратегията на програмата цели да постигне балансирано и устойчиво развитие на националната и градската транспортна система чрез развитието и модернизацията на ключови транспортни инфраструктурни звена с национално, трансгранично и европейско значение.

Обща цел на програмата:

- ⊕ Развитие на устойчив транспорт

Специфични цели на програмата:

- ⊕ Интегриране на националната и градска транспортна система в транспортната мрежа на Европейския съюз
- ⊕ Подобряване на транспортните услуги
- ⊕ Постигане на баланс между видовете транспорт

Финансира се от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд.

Управляващ орган – дирекция „Координация на програми и проекти” в Министерството на транспорта (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.)

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на транспорта.

Секретариат на Комитета за наблюдение - дирекция „Координация на програми и проекти” в Министерството на транспорта.

Междинни звена – Предстои окончателното определяне и сформирание на МЗ за железопътния и пътният сектор.

Секторна оперативна програма “Околна среда”

Секторната оперативна програма „Околна среда” съответства на стратегическия приоритет за подобряване и развитие на базисната инфраструктура. Реализацията на оперативна програма “Околна среда” е насочена и към целите на политиката на Европейската Общност по отношение на околната среда, които съгласно чл. 174 от Договора за създаване на ЕО са: запазване, защита и подобряване качеството на околната среда, предпазливо и рационално използване на природните ресурси и защита на човешкото здраве.

Обща цел на програмата:

- ⊕ Подобряване, запазване и възстановяване на естествената околна среда и развитие на екологичната инфраструктура.

Специфични цели на програмата:

- ⊕ Опазване и подобряване състоянието на водите;
- ⊕ Подобряване на управлението на отпадъците и на защитата на почвите;
- ⊕ Подобряване качеството на атмосферния въздух и намаляване на шумовото замърсяване;
- ⊕ Опазване на биоразнообразието и защита на природата;

Финансира се от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд.

Управляващ орган – дирекция „Кохезионна политика за околна среда” в Министерството на околната среда и водите (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.)

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на околната среда и водите.

Секретариат на Комитета за наблюдение - дирекция „Кохезионна политика за околна среда” в Министерството на околната среда и водите.

Междинно звено – дирекция “Фондове на Европейския съюз за околна среда” в Министерството на околната среда и водите (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.)

Оперативна програма “Административен капацитет”

Тази секторна оперативна програма съответства на стратегическия приоритет за модернизация на държавната администрация и по-добро обслужване.

Обща цел на програмата:

- ⊕ Изграждане на ефективна и модерна администрация, способна да посрещне високите очаквания на българските граждани, бизнеса и Европейския съюз за добро обслужване и висока професионална етика. Компетентни и добре мотивирани държавни служители

Специфични цели на програмата:

- ⊕ Увеличаване на доверието на гражданите и бизнеса в администрацията чрез осигуряване на добро управление на всички нива в държавната администрация и повишаване качеството на административното обслужване
- ⊕ Повишаване на ефективността и ефикасността на държавната администрация, структурите на социално-икономическите партньори и организациите на гражданското общество чрез адекватно управление и развитие на човешките ресурси
- ⊕ Модернизиране дейността на държавната администрация чрез използване възможностите на информационните технологии

Финансира се от Европейския социален фонд.

Управляващ орган – дирекция „Управление на проекти и програми” в Министерството на държавната администрация и административната реформа (Решение на МС № 965 от 16.12.2005 г.).

Комитет за наблюдение – председателства се от ресорен заместник-министър на държавната администрация и административната реформа.

Секретариат на Комитета за наблюдение - дирекция „Управление на проекти и програми” в Министерството на държавната администрация и административната реформа.

VI. ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА

Индикатори за степента на постигане на целите на Стратегията

- ◆ Успешно договаряне на програмните документи за 2007-2013 г. – НСРР и ОП с Европейската комисия.
- ◆ Разработени писмени процедури за работа на УО, МЗ и КН до края на 2006 г.
- ◆ Изпълнението на задачите от Работния план за последния етап от подготовката на България за участие в Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.